

Länsstyrelsen
Örebro län

Michael Andersson
Direkt: 019-19 35 60
michael.andersson@t.lst.se
Fax: 019-19 30 10

BESLUT
2008-10-20

Dnr: 5112-08851-2003

Enligt sändlista

Bilagor:

- 1) Sändlista
- 2) Hur man överklagar länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens i Örebro län beslut om bildande av naturreservatet Tysslingen samt beslut om föreskrifter inom naturreservatet

BESLUT OM BILDANDE AV NATURRESERVATET

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen fastigheten Älgesta 6:1 och delar av fastigheterna Egersta 1:6, Gräve-Åkerby 3:1, Gymninge 2:1, Södra Svalnäs 1:2, 1:3, 1:4, Rånneasta 1:2 och 2:4, samt del av Rånneasta 1:4 och 1:5 (under fastighetsreglering) i Örebro kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad beslutskarta (karta 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatets namn ska vara Tysslingen.

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet Tysslingen är att bevara biologisk mångfald samt att vårda och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter, samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

I reservatet ska hävdade strandängar, naturbetesmarker, strandskogar och den grunda slättsjöns naturliga vegetation och hydrologi skyddas, vårdas och bevaras. Skyddsvärda arter knutna till dessa livsmiljöer ska bevaras. Sjöns status som häckningsmiljö för sjöfåglar och som rastplats för flyttfåglar ska vidmakthållas. Besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

BESLUT
2008-10-20

Dnr: 5112-08851-2003

BESLUT OM FÖRESKRIFTER FÖR RESERVATET

Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken

Med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken föreskriver Länsstyrelsen i Örebro län följande för området som omfattas av naturreservatet Tysslingen enligt karta 1 i detta beslut.

Det råder förbud att:

1. plantera åkrar, betesmarker eller annan öppen mark med träd eller buskar eller energiskog,
2. anlägga ny skog på mark där träd avverkats i syfte att skapa trädfri strandäng,
3. avverka träd i de områden som anges i karta 2 i detta beslut,
4. utföra vasslåtter under perioden 1 april till 15 juni,
5. plöja eller på annat sätt bearbeta strandängar och naturbetesmarker,
6. kalka, gödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel på strandängar och naturbetesmarker,
7. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets terrängformer
8. uppföra byggnad eller annan anläggning, eller utföra till- eller påbyggnad av befintlig anläggning,
9. anlägga väg eller stig eller anordna upplag,
10. dra fram mark- eller luftledning,
11. framföra motorfordon eller arbetsredskap i terrängen annat än sådant som inte ger skador på mark och vegetation.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltaren eller den förvaltaren utser att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel. Erforderliga skötselåtgärder kommer att läggas fast i skötselplan.

Ovanstående föreskrifter ska ej heller hindra ägares underhåll av befintliga brukningsvägar, kraftledningar, telefonledningar, vattenledningar, avlopp och dräneringar, diken och roddgator för båtar.

Föreskrifterna enligt 7 kap 5 § miljöbalken träder i kraft den 14 november 2008.

Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken

Med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken föreskriver Länsstyrelsen i Örebro län följande för området som omfattas av naturreservatet Tysslingen enligt karta 1 i detta beslut.

Ägare eller innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. reglering av vegetationen inom reservatet, t ex genom avverkning, gallring, röjning och stängsling.
2. uppsättning av informationstavla,
3. utmärkning av naturreservatets yttergränser,
4. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden,
5. bibehållande och underhåll att befintliga anläggningar för besökare, såsom bänkar, fågeltorn, p-platser och gångvägar.

Allt utfallande virke i samband med naturvårdsåtgärder, som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan, tillfaller förvaltaren.

UPPLYSNINGAR OM ÖVRIGA FÖRHÅLLANDEN OCH LAGSTIFTNING SOM BERÖR RESERVATSOMRÅDET

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bl a:

2 kap. lagen om kulturminnen m m (1980: 950) som ger skydd åt fornlämningar med omgivande mark.

7 kap. §§ 13-18 miljöbalken (1998:808) med bestämmelser om strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Inom strandskyddsområde får t ex inte nya byggnader uppföras. Inte heller får andra anläggningar eller anordningar utföras, som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt, eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

7 kap 28 a-b §§ miljöbalken (1998:808) med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i Natura 2000-området.

11 kap. 9 och 13 §§ miljöbalken (1998:808) med krav på tillstånd för vattenverksamhet respektive markavvattning

FASTSTÄLLANDE AV SKÖTSELPLAN

Skötselplan för Tysslingen kommer att fastställas i ett senare beslut, antingen i samband med att hela Tysslingen blir naturreservat eller i ett separat beslut.

I arbetet med skötselplanen kommer Länsstyrelsen att ta upp de frågor som berör skötselriktningen för reservatets delområden, tillgängligheten respektive styrningen av besökare och övriga frågor som är nödvändiga att lösa för naturreservatets långsiktiga förvaltning.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Tysslingen
Län:	Örebro län
Kommun:	Örebro
Församlingar:	Tysslinge, Gräve och Axberg
Fastigheter:	Älgesta 6:1 och delar av följande fastigheter: Egersta 1:6, Gräve-Åkerby 3:1, Gymninge 2:1, Södra Svalnäs 1:2, 1:3, 1:4, Rännesta 1:2 och 2:4, samt delar av Rännesta 1:4 och 1:5 (under fastighetsreglering).
Lägesbeskrivning:	10 km väster om Örebro
Topografisk karta:	10F NV, 10FSV
Ekonomisk karta:	10F 4b, 5b
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet omedelbart söder om Limes
Kulturgeografisk region:	Mälardalens odlingsbygder
Areal:	270,5 hektar
Markägare:	Enskilda och Naturvårdsverket
Nyttjanderätter:	Kraftledning ägd av Fortum distribution AB
NVR-id:	1009108
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Natura 2000-id:	SE0240156

Natura 2000-habitat:	6410 Fuktängar med blåttåtel eller starr 134 hektar, 3150 Naturligt eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation 491 hektar
Natura 2000-arter:	Rördrom, sångsvan, bivräk, havsörn, brun kärrhök, blå kärrhök, kungsörn, fiskgjuse, pilgrimsfalk, småfläckig sumphöna, kornknarr, trana, ljungpipare, brushane, dubbelbeckasin, grönbena, fisktärna, svarttärna och nissöga.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Tysslingen utgör område av riksintresse för naturvården och har bedömts vara av högsta naturvärde i alla naturvårdsinventeringar som gjorts över Örebro kommun och län. I *Översiktlig naturinventering av Örebro kommun 1973* förordade kommunen och länsstyrelsen att Tysslingen skulle avsättas som naturreservat. Sedan 1970-talet har även ornitologer och ideella naturvårdare framfört önskemål om bildande av ett naturreservat vid Tysslingen till Länsstyrelsen. På senare år har även markägare framfört detta önskemål.

Tysslingens höga värde som häcknings- och rastlokal för fåglar uppmärksammades under 1900-talets första decennier av Erik Rosenberg. Han beskrev sjöns fågelliv i böcker och artiklar. Enligt Rosenberg förekom större ansamlingar av sångsvan i Tysslingen redan på 1920-talet, men det är okänt hur många svanar det rörde sig om. Sedan åtminstone 1940-talet har stora antal sångsvanar rastat under vårflyttningen. Alltsedan det moderna naturintressets framväxande under 1900-talet har Tysslingen varit flitigt besökt av fågelskådare från såväl Örebro som hela landet.

Sedan mitten av 1980-talet har ett antal miljoner kronor satsats i en genomgripande restaurering av Tysslingen. Det är framför allt strandängarna som har röjts och kultiverats på olika sätt, för att sedan låta betesdjur stå för merparten av den löpande skötseln. Mellan 1986 och 1991 fanns en halv-kommunal samarbetskommitté för naturvårdsinsatser i Tysslingen. Den utvecklades 1991 till Stiftelsen Tysslingen. I Stiftelsen samarbetar markägare och lokala ornitologer med Örebro kommun om att utveckla och bevara Tysslingens natur och fågelliv. Stiftelsen har fått ekonomiskt stöd av bl a Länsstyrelsen, Världsnaturfonden, Hopajola, Stiftelsen för fritidsområden i T-län, landstinget, Örebro kommun, enskilda personer och företag.

I oktober 2002 höll Länsstyrelsen i samarbete med Stiftelsen Tysslingen ett första informationsmöte med markägarna kring Tysslingen. Mötet var välbesökt. Länsstyrelsen informerade bl a om vad naturreservat innebär för markanvändningen. I samband med detta diskuterades även att istället för naturreservat välja skyddsformen fågelskyddsområde för Tysslingen.

Under ett års tid var Länsstyrelsen inne på linjen att låta Tysslingen bli fågelskyddsområde istället för naturreservat. Inom ett fågelskyddsområde är det möjligt att förbjuda jakt, fiske och tillträde för allmänheten. Efter övervägande och diskussioner med Naturvårdsverket, Örebro kommun och markägare, gjorde Länsstyrelsen bedömningen att fågelskyddsområde inte är en tillräckligt omfattande skyddsform. Reglering av jakt, fiske och tillträde är av mindre betydelse för bevarandet av Tysslingens fågelliv och naturtyper. Helt avgörande är däremot upprätthållandet av beteshävd och vattenfluktuationerna, samt behovet av att kunna utföra avverkningar av träd och röjningar av vegetation både på land och i vatten. För att Länsstyrelsen ska kunna styra och genomföra dessa omfattande skötselåtgärder är skyddsformen naturreservat den enda lämpliga.

Under 2003 anmodades Länsstyrelsen av Naturvårdsverket att anmäla Tysslingen till Natura 2000 – EU:s nätverk av skyddsvärda områden. Länsstyrelsen förankrade förslaget hos markägarna dels genom ett brev i juli 2003 och dels med personliga telefonsamtal under perioden september-oktober 2003. Länsstyrelsen föreslog Naturvårdsverket att enbart de fastigheter där markägarna givit sitt medgivande skulle anmälas till Natura 2000. Naturvårdsverket ansåg att Länsstyrelsens förslag inte var motiverat utifrån ekologiska principer och valde därför att föreslå hela Tysslingen till Natura 2000. Regeringen beslutade i enlighet med Naturvårdsverkets förslag i april 2004. Markägarna informerades om Regeringens beslut per brev under våren 2004.

I samarbete med Tysslingesjöns viltvårdsområdesförening genomfördes ett informationsmöte i november 2004 i Kils församlingshem, då bl a information om vad Natura 2000 innebär, samt Länsstyrelsens önskemål om reservatsbildning framfördes. Diskussion fördes även om olika sätt att organisera fågeljakten för att minska störningar för rastande sjöfåglar. I mars 2005 hölls ett informations- och diskussionsmöte i Tysslinge församlingshem, då bl a betesskador på odlade grödor och ekoturism diskuterades.

En samarbetsgrupp med representanter för markägarna, viltvårdsföreningen, LRF-kretsarna i Kil och Tysslinge-Gräve, Örebro kommun, Stiftelsen Tysslingen och Länsstyrelsen höll tre möten och diskuterade frågor kring natur-

reservat och sjöns skötsel under 2005. I början av oktober 2005 genomfördes en studieresa till Asköviken i Västmanland, för att titta på ett skötselinsatser och en naturskoleverksamhet i ett liknande våtmarksområde. Till studieresan inbjöds alla markägare. Ett femtontal personer deltog.

Under maj 2006 höll Länsstyrelsen tre möten för markägarna i Egersta, Svalnäs, Älgesta, Frösvidal, Hälleby och Rånnesta för att informera om den vidare processen kring naturreservatets bildande. Därefter gjorde Länsstyrelsen personliga besök med fältbesiktningar och diskussioner om reservatets gränser och föreskrifter hos samtliga av detta beslut berörda markägare under perioden maj 2006 till juni 2008. Lantmäteriet utförde på Länsstyrelsens uppdrag utsättningar av vissa oklara fastighetsgränser under samma period. Värderingar utfördes av Svefa AB fr o m december 2006 t o m juli 2007. Första förhandlingen om ekonomisk ersättning inleddes med en fastighetsägare i december 2006.

Örebro kommun har hela tiden varit väl informerad om reservatsprocessen genom det nära samarbetet i skötselfrågor med kommunbiolog Mats Rosenberg.

Beslutsförslaget sändes på remiss till samtliga berörda sakägare under september 2008. Remissvar har inkommit från Bergsstaten, Torbjörn Eriksson, Fortum distribution AB, Örebro kommun, Örebro läns museum och Stiftelsen Tysslingen. Inkomna synpunkter har föranlett vissa ändringar i beslutet.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Sjön Tysslingen är en av Mellansveriges värdefullaste rastplatser för flyttande fåglar. Den är framför allt känd för de tusentals sångsvanar som rastar vid sjön under tidig vår. Som sådan har sjön blivit rikskänd. Tillsammans med Kvismaren och Oset-Rynningeviken utgör Tysslingen en nationellt och internationellt viktig rastplats för flyttande våtmarksfåglar. Stora antal inhemska, finska och ryska flyttfåglar rastar under vår och höst. Som sådant utgör reservatsskydd av Tysslingen ett viktigt bidrag till det internationella arbetet med att säkerställa de viktigaste rastplatserna för flyttande våtmarksfåglar i Europa.

Även Tysslingens häckfågelfauna är värdefull med många rödlistade och hänsynskrävande arter, vilka är knutna till slättsjöns olika typiska biotoper, såsom strandlövskog, stora fleråriga bladvassar, grunda naturligt näringsrika

vatten med hög biologisk produktion samt hävdade strandängar med gräs och halvgräs. Tysslingens värde för häckande fågelarter är i sig så högt att det är motiverat att området skyddas som naturreservat.

De särskilda naturvärden som här beskrivits skulle vid normalt modernt jord- och skogsbruk gå förlorade. De flesta berörda markägarna har inte möjlighet att själva vidmakthålla den intensiva skötsel som behövs. För att uppnå ett långsiktigt säkerställande av dessa naturvärden, är det nödvändigt att området förklaras som naturreservat och ges en skötsel som påminner om självhushållets markanvändning kring sekelskiftet 1900. Områdets hydrologi skyddas i viss mån genom reservatsbildning.

Beslutet är förenligt med den prioritering för naturreservatsskydd som 7 kap. 27-28 §§ miljöbalken anger. Regeringen har genom att förklara Tysslingen för särskilt skyddsområde (Natura 2000-område) enligt 7 kap. 28 § kopplat Tysslingen till ett internationellt åtagande enligt Europeiska rådets direktiv 79/409/EEG och 92/43/EEG. Sverige har därmed gentemot EU förbundit sig att bevara Tysslingens fågelfauna och för naturtypen typiska livsmiljöer för vilda djur och växter. Enligt 7 kap. 27 § miljöbalken ska sådana områden prioriteras i det nationella områdesskyddet.

Beslutet bidrar huvudsakligen till uppfyllandet av de Svenska miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken. Naturreservatet Tysslingen ingår i ett område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Östra och södra Tysslingen berörs av ett område av riksintresse för flyget enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Riksintresseområdet syftar till att bevara en hindersfrihetszon kring Örebro-Bofors flygplats. Naturreservatet utgör inget fysiskt hinder för flygtrafiken. Det kan därför inte anses påtagligt försvåra utnyttjandet av flygplatsen.

Jakten och fisket i Tysslingen regleras ej i detta beslut. Länsstyrelsen bedömer att det fritidsfiske som bedrivs i Tysslingen inte påverkar natur-

värdena negativt och kan fortgå som idag. Eventuella störningar av höstjakt på rastande fåglar bedöms med nuvarande kunskapsläge vara av liten omfattning och Länsstyrelsen anser det därför inte vara motiverat att reglera jakten i detta beslut. Höstjakt på sjöfågel bedrivs sedan 1970-talet enligt ett frivilligt system med jakt varannan fredag-söndag i norra sjön och varannan fredag-söndag i södra sjön. Detta för att minska störning på rastande sjöfåglar.

Vid en avvägning, enligt 7 kap 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer att föreskrifterna enligt 7 kap 5 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsrämsiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Detta beslut kan överklagas. (Se bilaga 2.)

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Rose-Marie Frebran

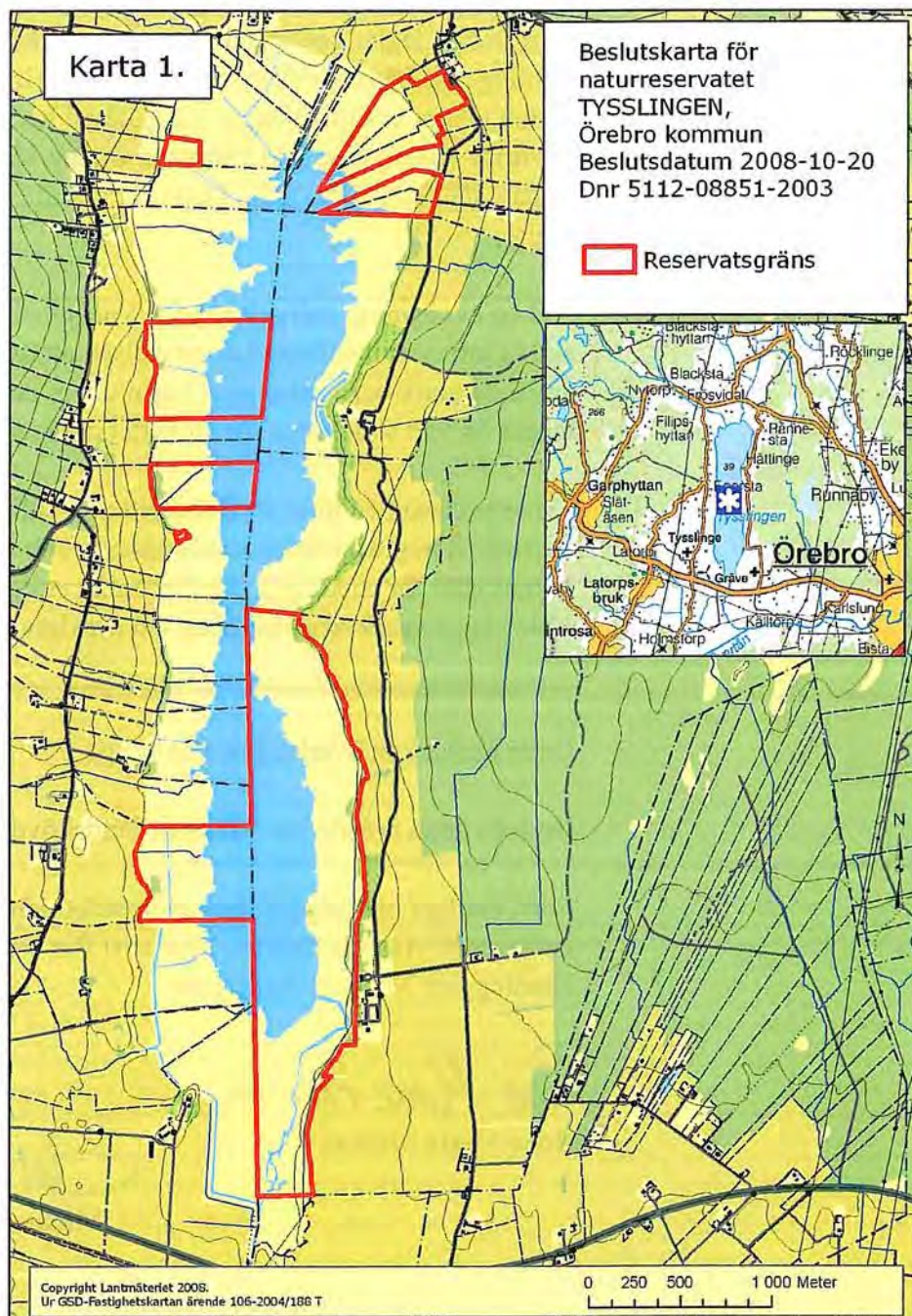
I den slutliga handläggningen av ärendet deltog länsråd Lars Östring, enhetschef Magnus Eklund, länsjurist Per Undén samt föredragande handläggare Michael Andersson

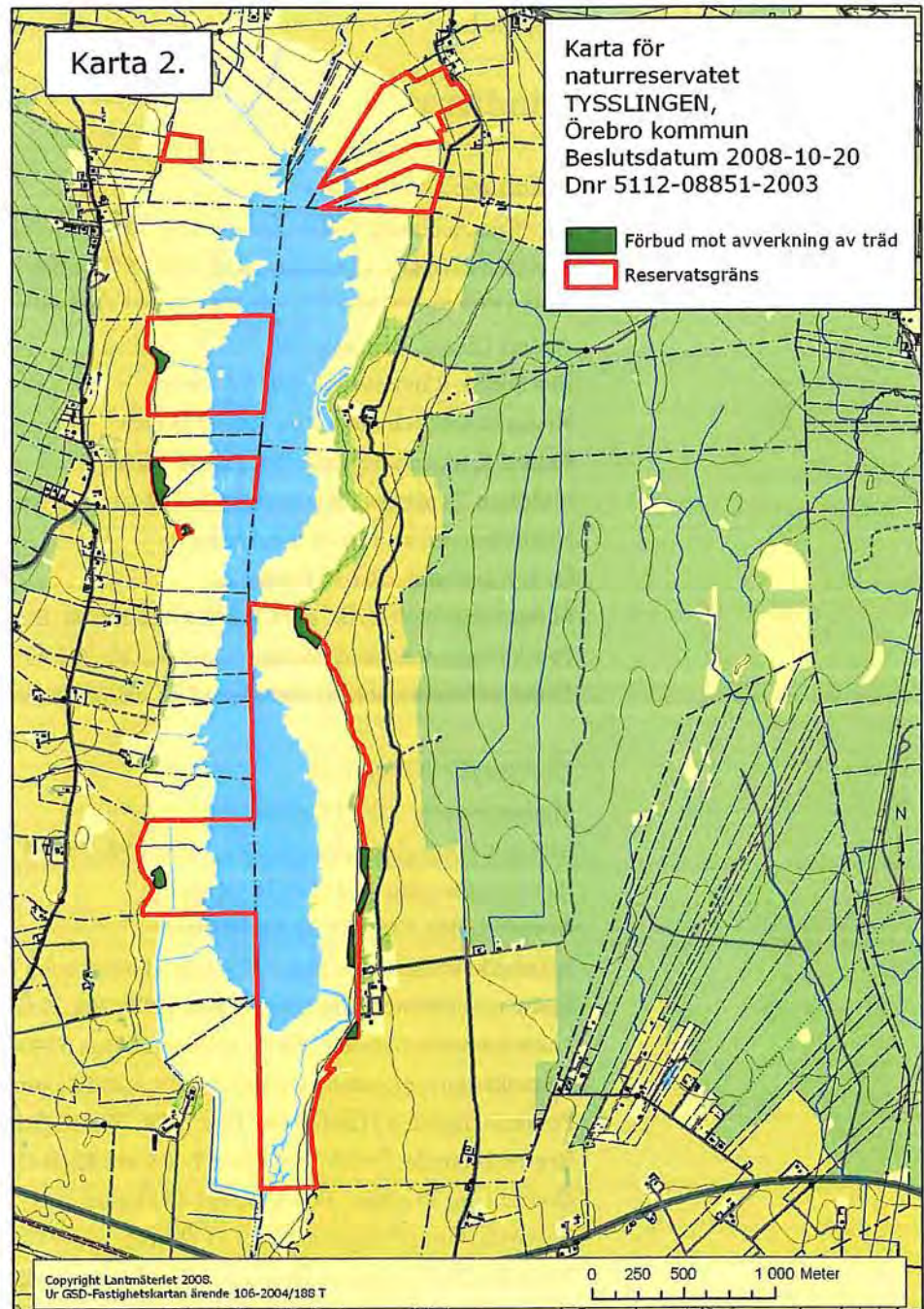

Rose-Marie Frebran

Michael Andersson

Sändlista har ej scannats

Bilaga 2.**Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut**

Om ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Länsstyrelsen. Tala i brevet om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange beslutets diarienummer. Tala också om vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Om Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt sänder Länsstyrelsen överklagandet vidare till regeringen (miljödepartementet).

Om Ni vill ha ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Länsstyrelsen, tel 019-19 30 00.